

Qüestió de dones

A la Ribera, les llibreries són cosa de dones. A Algemesí, la Samaruc està patronejada per Laura i Enriqueta, a Alzira, la Xúquer, per Pilar. La primera és una llibreria jove, la segona té una història ja llarga, on no falten els moments convulsos.

A principis dels anys 70, un petit immoble del carrer Bernard Montalvà d'Alzira va patir un parell d'incendis gens fortuïts. Per la nit, algú abocava gasolina sota la porta i després li prenia foc. Un dels incendis va ser molt destructiu i les flames arribaren al rètol que anunciava que aquell lloc era una botiga, una botiga de cultura: «Xúquer, llibres i discs». La llibreria s'havia posat a funcionar pocs anys abans, pel 1968, de la mà de dos joves socis: Pepe Garés i Emili Tortosa. Tots dos van recollir la idea d'un inquiet grup d'estudiants d'Alzira que, com comenta Emili, «sentien la necessitat de tenir una llibreria al poble». Els dos socis van aportar una quantitat que per als temps, tot i modesta, era suficient per a posar en marxa el negoci: 500.000 pessetes per cap. Garés se'n responsabilitzà del funcionament directe i Tortosa de la comptabilitat. El grup de joves hi continuava vinculat i, a més de consumir, col·laborava amb l'etiquetatge o la distribució. L'artista Anna Peters va decorar la sala principal i el seu marit Tomàs Llorens va dissenyar el logotipus de la llibreria. Per resoldre el problema dels fons a la venda, algunes persones van fer donació de dipòsits, com ara Valerià Miralles, aleshores en Concret Llibres, o els responsables de Viuda de Miguel Roca que fornien la llibreria amb les novetats musicals.

Es venien llibres i discos però, com a inevitable símptoma dels temps, hi havia alguna cosa més. La llibreria ofertava cada mes algun llibre a un preu molt especial. Els títols d'aquests volums són ben indicatius: *Nosaltres els valencians* de Fuster, *La llengua*

Amb Vicent Silvestre arribà la professionalització definitiva a la Xúquer i un primer trasllat al carrer Hort dels frares, en un local un poc més ampli. Silvestre, un enamorat del llibre i del món editorial, va ampliar els fons de la llibreria i va apostar amb molta força pels llibres dedicats als més joves i per la literatura en valencià.

La llibreria Xúquer continua funcionant a Alzira però ara es troba a la Plaça Major. Manté una important secció de llibre infantil però ha evolucionat cap a una llibreria més generalista on la novel·la és el producte principal.

*dels valencians de Sanchis Guarner, *Introducción a la estructura económica de España* de Tamames... «Llibres sobre el país, llibres marxistes, llibres nacionalistes, i entre els discos, música clàssica i molta Nova Cançó». Emili Tortosa reconeix que les ofertes eren molt intencionades perquè volien fer arribar al públic un determinat tipus de llibre que en aquells moments no era fàcil de trobar i que provocava reaccions polítiques i emotives molt intenses.*

«subversius» de cara a una transició que ja s'albirava. Fins i tot, fou vinculada amb els primers grups obrers que es van fundar en l'aleshores gran empresa d'Alzira: Avidesà.

Aquesta circumstància va fer que la llibreria figurara entre els objectius vigilats per la policia, aleshores molt preocupada per la formació de moviments «subversius» de cara a una transició que ja s'albirava. Fins i tot, fou vinculada amb els primers grups obrers que es van fundar en l'aleshores gran empresa d'Alzira: Avidesà.

Les propietàries de la Samaruc es mostren, a la vegada, realistes i optimistes. Veuen que el públic jove és el majoritari i això indica que la lectura té encara molt de futur per davant

Emili Tortosa nega que la Xúquer funcionara com a centre de reunió clandestina: «hi passava molta gent vinculada a grups progressistes de tota classe, marxistes, nacionalistes, cristians de base... però no era un local de reunió. El que sí que fèiem era vendre a la rebotiga llibres que estaven prohibits, encara que avui sembla increïble, com ara les obres de Miguel Hernández».

Al voltant dels anys 70, Emili va vendre la seua participació, «en llibres», a Garés i, més tard, el mateix Garés la va traspasar a una germana seua, Conxin, i al marit d'aquesta, Carles, que després seria el fundador d'una altra llibreria de referència, La Costera de Xàtiva.

El matrimoni la va vendre a Vicent Silvestre i amb ell arribà la professionalització definitiva i un primer trasllat al carrer Hort dels frares, en un local un poc més ampli. Silvestre, un enamorat del llibre i del món editorial, va ampliar els fons de la Xúquer i va apostar amb molta força pels llibres dedicats als més joves i per la literatura en valencià. A Alzira s'havien obert instituts nous, hi havia més estudiants i, per primera vegada, alguns ja tenien llibres en la seua pròpia llengua per llegir-los des de menuts. Ara, després de la mort de Silvestre, un dels premis Alzira, patrocinat per Edicions Bromera i destinat a obres infantils, porta el seu nom.

Un assumpte de dones

La llibreria Xúquer continua funcionant a Alzira però ara es troba a la Plaça Major. Manté una important secció de llibre infantil però ha evolucionat cap a una llibreria

La Samaruc d'Algesí aposta pels més menuts i, a banda de tenir un bon fons de literatura infantil, organitza cada anys un concurs escolar de relats que ja ha traspasat les fronteres municipals.

més generalista on la novel·la és el producte principal. Pilar Molina, n'és la responsable. «Nosaltres participem en activitats de promoció de la lectura i de difusió del llibre, una llibreria ha de ser sempre un ens en moviment», afirma. Les trobades d'Escola valenciana, la Fira del llibre de València o de la Pobla llarga són esdeveniments on la Xúquer hi participa i els llibres ixen al carrer, a la recerca dels lectors. Però també el mateix local, més gran que els seus dos antecessors, és escenari d'activitats diverses: presentacions de llibres, naturalment, però també la tertul·lia, aquell vell plaer per la conversa, convertida en punt de trobada ritual cada penúltim divendres de mes. De la mà de Josep Fluixà, les parets de la Xúquer acullen converses més o menys doctes però sempre apassionades, sobre temes literaris.

La «filla» de la Xúquer

Si el Xúquer és per als valencians el riu per excel·lència, l'únic mínimament navegable i l'únic que –de moment– arriba a la mar amb un cabdal lluent, el samaruc és el nostre peix d'aigua dolça més emblemàtic. La relació entre riu i peix –tot i que no trobarem samarucs al Xúquer– es pot traslladar també al món de les llibreries, a la relació entre la Xúquer d'Alzira i la Samaruc d'Algesí. Laura Paredes, propietària amb Enriqueta Polo de la Samaruc, va treballar alguns anys a la Xúquer, amb el seu oncle, Vicent Silvestre. Amb ell va aprendre un ofici del qual es declara devota. «El de les llibreries –confessa– és el nostre món, ens agrada formar-ne part, ens trobem còmodes i ho passem bé amb el que fem, estem en contacte amb llibres

i lectors i això va més enllà de la mera activitat econòmica».

La Samaruc és molt més jove que la Xúquer, va ser fundada l'any 2000 i, des d'aleshores, és l'altra llibreria de referència de la comarca de la Ribera. Però, es pot viure de vendre llibres? La gent els compra i els llig? Les propietàries de la Samaruc es mostren, a la vegada, realistes i optimistes. Veuen que el públic jove és el majoritari i això indica que la lectura –aquest hàbit o vici o com vulguem dir-li- té encara molt de futur per davant. Per tal que hi haja lectors, però també escriptors, la Samaruc aposta pels més menuts i, a banda de tenir un bon fons de literatura infantil, organitza cada anys un concurs escolar de relats que ja ha traspassat les fronteres municipals. Xiquets i xiquetes d'Algemesí, Guadassuar, Polinyà i Albalat competeixen per demostrar la seua creativitat i la capacitat d'evocació d'altres mons a través de l'escriptura. Una festa amb el lliurament de premis i un contacontes –la literatura també es pot contar, així va ser al principi i així sembla que encara serà– tanquen el que ja és tot un esdeveniment literari.

Xúquer i Samaruc, riu i peix, porten els llibres a la Ribera amb mà femenina, els volums flueixen i així, la literatura continua.

Jordi Sebastià

Fes *click* i accediràs a:

Consulta de base de dades
de les associacions, editorials,
distribuidors i llibreries
de la Comunitat Valenciana

Consulta dels premis
literaris més importants de
la Comunitat Valenciana

Guia del Llibre en format pdf

Legislació sobre el Llibre

Propietat intel·lectual.
Legislació i informació d'interés

Registre Territorial de la Propietat
Intel·lectual de la Comunitat
Valenciana

Revista *Lletres Valencianes*
en format pdf

Enllaços d'interés

Convocatòries d'ajudes

Activitats al voltant del Llibre